

Giovanni Papini

Úlovek z knihobudky aneb co všechno bylo možné vědět o současnosti před sto lety?

Mladý Giovanni (1881–1956) byl neklidný, nestálý, popudlivý, zkrátka typ moderního člověka. Jako takový se stal spoluzakladatelem hned tří bojovných a avantgardních časopisů, které zásadním způsobem proměnily italský intelektuální život: *Leonardo*, *La Voce* a *Lacerba* (it. *lacerare* znamená rozervat, drásat, ale i hanět, tupit), v němž později najdou vítanou základnu futuristé, mj. tu vyšel jejich první politický manifest! Z přibližně z téže doby pochází i Giovanniho text se slibným názvem **Parole e sangue** (Slova a krev) – vždyť i on pojímal literaturu jako akci, a to akci převážně destruktivní, viz jeho úspěšná knižní prvotina *Il crepuscolo dei filosofi* (Soumrak filosofů), rozmetávající představu, že filosofie může být účinným nástrojem k proměně světa. S milánskými futuristy se sice těsně před vypuknutím války rozešel, zato začal spolupracovat s Mussoliniho listem *Il Popolo d'Italia*, s nímž sdílel bellicismus, válkychtivou féerii italského intervencionismu, sám však pro silnou krátkozrakost narukovat nemohl. A pak, pár let po válce, se stal malý zázrak. Čtyřicátníka, který po celá desetiletí žil různými -ismy, od pozitivismu s pragmatismem přes teosofický esoterismus a futurismus po darwinismus až naprostý nihilismus, znenáhla oslovil Bůh katolictví a jeho Slovu zůstal již věrný až do smrti.

Giovanni Papini konvertoval v roce 1921 a ještě téhož roku vydal nový, zesoučasňující, nikoli však modernizující životopis Ježíše Krista *Storia di Cristo*, česky jako *Život Kristův* (1923), díky němuž se z něho rázem stal člen evropského „kánonu osobností“ (Putna), do nichž se vkládala naděje, že oživí dávno již skomírající křesťanský mýtus (tato iluze vydržela s muži jako Romano Guardini, Karl Barth nebo **Teilhard de Chardin** snad až do poloviny šedesátých let, to až po osmašedesátém se rozplynula vniveč). Kanonickou příslušnost stvrzuje i zařazení hesla „Papini“ do Masarykova naučného slovníku, uvádějící, že je „novokatolík libující s v paradoxech“, jehož „próza má živost toskánské mluvy a virtuosnost formy“, ačkoliv je „nestejně hodnoty“. Někdejší zarytý ateista-antiklerikál totiž následně začal z katolické pozice posuzovat a hodnotit jevy moderního světa, demokracii, vliv židovstva v ní, protestantství, jež vyústilo v posvětšťování, včetně ženství (pro jehož světské parádění vznikla celá průmyslová odvětví s obchodními domy) atd. atd. Arcikomunista Gramsci, jehož strategie „kulturní revoluce“ měla zásadní vliv na (západní) osmašedesátníky, a odtud i na agendu dnešní EU, proto v Papiniho obrácení viděl jen obrat k „jezovitství“ a „klerofašismu“.

U pokrokářů si to Papini jednou provždy pokazil, když se v pětatřicátém přihlásil k režimnímu fašismu „lateránských smluv“ a hlavně pak svým podpisem k **Manifesto della razza**. Ačkoli po zavraždění Giovanniho Gentilea partyzánskou bojůvkou odmítl převzít jeho funkci předsedy Italské akademie v Sociální republice, pro progresisty již zůstal škodnou. V poznámce k českému vydání Gramsciho *Sešitů* tak stojí, že „Papiniho dílo je celkově slabé, jeho lidský a kulturní přínos nepatrný“.

Na několika úryvcích z podivné knížky **Gog** (Vilímek, 1933), vzaté z knihobudky, kam si bezdomovci přicházejí pro makulaturu, to čtenář záhy bude moci zvážit. Papini ji uvádí tak, jako by šlo o pouhé uspořádání a přepis rukopisů (úryvkovitých poznámek, stránek z deníků, zlomků vzpomínek smolených ledabylou angličtinou), které mu zapůjčil jistý Goggins, odmala přezdívaný biblickou zkratkou Gog. Ten se narodil na jednom z havajských ostrovů jako syn domorodky a neznámého bílého otce [sic], v šestnácti jako kuchtík odplul s americkým parníkem, vystoupil v Kalifornii [sic!], načež uskutečnil americký sen: „Musil mít obchodního ducha, nebo byl spolčen s ďáblem... v krátké době peněžně ohromně vzrostl ... koncem války byl již jedním z nejbohatších mužů USA, to jest celé zeměkoule.“ Načež se roku 1920 vyprostil (bez velkých ztrát) ze všech svých byznysů, nabyté miliardy po částech uložil do nejrůznějších světových bank a pod heslem „**až doposavad jsem byl otrokem peněz, odteď peníze budou sloužit mně**“ se pustil do velikého životního experimentu: „Naprosto nevědomý, chtěl býti zasvěcen do nejrafinovanějších drog tlející západní kultury, sám bez pravého domova, toužil poznat všechny vlasti, jakkoli zvířecího původu i založení, chtěl si popřáti všech forem mozkového epikureismu našich dob.“ [sic!!] Papini tedy líčí Goga jako neklidného polodivocha poněkud odpudivého zjevu, potomka kanibalů, nepozbyvšího surovosti, který se zmocnil **nejobávanějšího nástroje k tvoření a ničení moderního světa**, neboť:

„Pudové inteligence, která mu dříve pomáhala v legálním loupení miliard, požíval nyní k horečnému nákupu rarit a požitků všeho druhu, aby ukojil nejvýstřednější choutky, nejhanebnější a nejpodivnější rozmarny ... zdálo se, jako by tímto šíleným marnotratnictvím nabýval perverzního čichu pro nejvýstřednější ideologie, jeho mozek byl přitom někdy opravdu schopen proniknout nejzmatenější modernismy, jeho duše se však stávala ještě krutější než duše jeho předků.“

Pouhých sedm let takového života pohltilo tři čtvrtiny jeho jmění i zdraví, takže „od roku 1928 se stěhuje ze sanatoria do sanatoria, stále pln úzkosti a netrpělivosti, v péči lékařů, psychiatrů, avšak vždycky znovu uchvácen zběsilou touhou po změně a novotách“. [sic!!!]

Ano, Gog slouží Papinimu jako zástupná hyperbolická figura pro satiru na moderního člověka vůbec, i jakým byl on sám, ač v jedné z vybranějších podob:

„V tomto cynickém, sadistickém, šíleném, hyperbolickém divochu viděl jsem druh symbolu falešné a bestiální kosmopolitické civilizace, a předkládám ho čtenářům s

týmž pocitem, s jakým Sparťané ukazovali svým dětem do němoty opilého hélóta. Mnoho lidí v naší době podobá se Gogovi...”

Jeho prostřednictvím si Papini s pevnou jistotou věřícího v Ježíše utahuje tu více, tu méně zdařile (trefně) z řady nám nutně povědomých fenoménů jako jsou zmasovění („Zábavy“, „Těžký úklid“), rekordnictví a infantilizace („Pedokracie“), vědátorství na způsob genderových studií („Stolice ftiriologie“, „Filomanie“) a alternativních přístupů – „Škola dobrovolných bláznů“, giga-mega hyperfilie („Titěrné poměry“), nihilistické filosofování („Caccavone“): „Nic není pravda a vše je dovoleno“, návraty k přírodě („Odplata“, „Zpět ke zvířeti“), emancipační vášně typu „Liga za práva nerostů“ („Ramón a nerosty“), posedlost zdravím a léčitelstvím, („Nemoc jako lék“), honba za dlouhověkostí („Pojištění proti strachu“) a přežitím („Pevnost v moři“), odlidšťující automatizace (A.A.A W.C.) či naopak různé muzeální a sběratelské pošetilosti, včetně sbírání celebrit (Gándhí, G. B. Shaw, Hamsun, Einstein, Freud), posedlost i chvilkovou popularitou („Sláva“) prostřednictvím hloupých či důmyslných výstředností atd. Hlavní tíha kritiky ovšem dopadá, zjevně na základě osobní zkušenosti, na hrubé inovátory – neofiliky -ismů („Básnický průmysl“, „Divadlo bez herců“, „Hudebníci“, „Nové sochařství“), technokraty („Návštěvou u Forda“, „Návštěvou u Edisona“, „Upravení Země“) a „zprůměrnění tajemství“ kohortami theosofů, spiritistů a nejrůznějších podvodných divotvůrců („Alej bohů“, „Zázrak doma“, „Siao-sin“, „Trust přízraků“), často orientálních. A samozřejmě na **vládu peněz** („Koupě republiky“, „Země v dražbě“), jeden ze základních rysů novověku. O té pojednává i kapitola „Nápady Ben-Rubiho“, kterou tu pro její významnost a reprezentativnost alespoň ve zkratce reprodukuje...

Jednou si Gog nechal otisknout inzerát tohoto znění:

Tajemníka, ovládajícího řeči, filosofa, svobodného trpělivého, nomáda, hledám. Představití se do 20. července. Hotel Mon Repos, v deset hodin večer.

Dostavilo se třiašedesát zájemců. Z těchto třiašedesáti bylo sedmačtyřicet Židů. Vybral si z nich Žida, který se mu jevil ze všech nejchytřejší – doktora Ben-Rubiho, mladíka nevábneho zevnějšku narozeného v Haliči, jenž studoval v Rize, doktorátu filosofie dosáhl v Jeně, doktorátu moderní filologie v Paříži, učil v Barceloně a v Curychu.

Již přijatého uchazeče se Gog, prý „jen tak mezi řečí“, zeptá, proč jsou Židé tak jiní, zvláštní. Dostane se mu obvyklé odpovědi, že po rozptýlení zůstali Židé beze státu, vlády, vojska, roztroušeni mezi množstvím, které je nenávidělo, a tak museli pěstít jiné formy obrany. Na prvním místě prostřednictvím zlata a peněz neboli úplatků:

Zlaťáky byly jejich kopí, dukáty jejich meče, libry jejich ručnice, dolary jejich strojní pušky. Zbraně sice ne vždy účinné, ale od století ke století stále mocnější vlivem sklonů, k nimž tíhla doba. Žid, který se stal touto svou obranou zákonitě

kapitalistou, octl se za mravního a mystického úpadku Evropy mezi pány světa, a to proti vlastnímu duchu a vůli (vždyť tři čtvrtiny jeho literatury, proroky počínaje, oslavují chudé!), vysvětluje doktor Ben-Rubi, podle něhož gojimové - bílí křesťané - Žida napřed přinutili, aby ve své obraně zbohatl, načež když sami uznali, že bohatství peněz platí už víc než cokoli jiného, stal se z jejich vůle někdejší „biblický ubožák a vězeň ghetta“ vládcem chudých i bohatých moderního světa: a to, co mu dříve bylo obranným nástrojem, stalo se časem nástrojem jeho pomsty!

Ještě mocnější než zlato je však podle doktora inteligence:

Jak se mohl pošlapaný a poplivaný Žid pomstít svým nepřítelům? Pokořením, znehodnocením, odhalením, rozbitím ideálů gojima. Zničením hodnot z nichž žije. A vsutku, přihlédnete-li blíže, vidíte, že židovská inteligence nedělala po století nic jiného, než že podkopávala a špinila vaše nejdražší články víry, sloupy, nesoucí stavbu vaší ideje. Od té doby, co Židé směli svobodně psát, všechna vaše duchovní lešení hrozila zřícením.

A dává se do dlouhého výčtu příkladů.

Sotva německý Romantismus stvořil Idealismus a dal zadostiučinění i Katolictví - přichází malý düsseldorfský Žid Heine a svým veselým a zlomyslným duchem vtipkuje na romantiky, idealisty a katolíky.

Následuje trevírský Žid Marx, tvrdící, že i nejvyšší ideály jsou pouhou ekonomickou nadstavbou; veronský Žid Lombroso, téměř hmatatelně dokazující, že génus není žádnou polobožskou bytostí, nýbrž jen pološíleným epileptikem, a že zločinci naopak nejsou ničím jiným než potomky našich předků, a jako takoví naši pokrevní přátelé [odraz v dnešním soudnictví, zohledňujícím práva pachatele před obětí, je nabíledni]; budapeštský Žid Max Nordau zálibně vysvětlující, že velké osobnosti z konce devatenáctého století jako Nietzsche, Ibsen nebo Tolstoj jsou pouhými degeneráty; freibergský Žid z Moravy Sigmund Freud, odhalující, že i v tom nejctnostnějším a nejjemnějším člověku z nás dříme zvrhlík - krvesmilník; Žid Salomon Reinach ze Saint Germain en Laye, odbývající celý náboženský fenomén jako relikv starých divošských tabu, soustav zákazů s proměnlivými ideologickými ozdůbkami; ulmský Žid Einstein, strhávající stavbu staré fyziky a s ní i kosmos, vesmír jakožto pevně uspořádaný celek; další a další Židé, Židé, Židé...

Tak by bylo možno pokračovati, ujišťuje Ben-Rubi, a to nemluvím o politice, kde odpůrcem diktátora Bismacka byl Žid Lassalle, kde Gladstone byl překonán židem Disraelim, kde pravou rukou Cavourovou byl Žid Artom, Clemenceauovou Žid Mandel a Leninovou Žid Trocký.

A končí těmito děsivými, leč pravdivými slovy:

Všimněte si, že neuvádím ani neznámých ani podřadných jmen. Dnešní

intelektuální Evropa žije pod vlivem, nebo chcete-li, pod kouzlem velkých Židů, které jsem jmenoval. Narození mezi různými národy, oddaní různému bádání, mají všichni dohromady, básníci, matematici, antropologové a filosofové společný rys povahy a společný cíl: otrást všemi uznanými pravdami, ponížít vznešené, pošpinit to, co se zdá čistým, rozviklat to, co se zdá pevné, ukamenovat ctěné.

*Toto staleté otravování rozkladnými jedy je velkou židovskou pomstou řeckému, latinskému a křesťanskému světu. Řekové námi pohrdali, Římané nás decimovali a drancovali, a my, příliš slabí, abychom se mstili silou, podnikli jsme houževnatý a hřodavý útok na pilíře, na nichž spočívá civilizace, zrozená z Platonových Athén a z Říma císařů a papežů. A naše pomsta je na dobré cestě. **Jako kapitalisté ovládáme finanční trhy v době, kdy hospodářská stránka znamená všecko, nebo skoro všecko; jako myslitelé ovládáme trhy duševní, drtíme staré, posvátné i světské názory, veřejná i laická vyznání.** Žid spojuje v sobě dvě nejstrašnější krajnosti: despota v říši hmoty, anarchistu v říši ducha. **Ve světě hospodářském jste našimi služebníky, ve světě intelektuálním oběťmi.** Národ, nařčený ze zabití Boha, chtěl roztržiti také modly intelektu a citu a nutí vás poklekat před jedinou zbylou modlou: Penězi. Naše ponížení, od babylónského otroctví až k porážce Bar Kochby, jež pokračuje v ghettech až k francouzské revoluci, je konečně pomstěno. Paria národů může zazpívat hymnu dvojího vítězství.*

Při této závěrečné filipice se doktůrek poznenáhlu rozohnil, prve slabý hlas zesílil, oči mu jen jiskřily, hubené ruce řezaly vzduch. Pak ale postřehl, že se nechal příliš unést a hned se odmlčel. Až po chvíli, opět tiše a s přehnanou zdvořilostí, požádal nového zaměstnavatele o zálohu. Sotva dostal šek, usmál se. Gog z jeho úsměvu vyčetl cosi jako:

Neberte do slova moje paradoxy. My Židé jsme už takoví: rádi hodně mluvíme, a když jednou začneme, nevíme kdy přestat ... a nakonec se vždycky někoho nemile dotkneme. Jestli jsem vás něčím urazil, promiňte laskavě.

Dovětek DP

S pomyšlením na Proustovu osobní skleníkovou epopej, jejímž smyslem je „vytrvale rozkládat jevy, pocity a myšlenky do nejjemnějších částí“, anebo na mnohem ambicióznější Derridův dekonstruktivismus, jenž namísto proustovského rozboru svého nejbližšího okolí, oné „žluklé gorgonzoly 19. století“ (Pound), přispěl skrze univerzity nemálo k dalšímu rozložení – relativizaci až popření (včetně pohlaví) – už tak hluboce podkopaných principů a rozežraných hodnot bílého světa, nelze jinak, než s Gogem-Papinim souhlasit: *rozklad* je základním rysem a metodou židovské inteligence. Ovšem již mladý **Marx** konstatoval, že „Židé se emancipovali potud, pokud se křesťané stali Židy“. Pro dnešního tuctového „náměsíčníka židovské vůle“ (Céline) proto může být rozdíl mezi gojimem-světáčkem a Židem již nepostřehnutelný, vždyť žijeme v **židovském století** (Slezkine). Přesto se však ještě i ve

veřejném prostoru najdou místa, kde je tento rozdíl jasně patrný.

Dva hřbitovy, dva světy

Árijský hřbitov

Na árijském hřbitově, který byl založen jako morový, jsou pochováni pražští měšťané německého i českého původu, církevní hodnostáři (biskup L. Thun-Hohenstein) i francouzští šlechtici z porevoluční emigrace, také jakási (v Londýně narozená) Angličanka aj. Vstup je volný, vyjma znalců tam potkáte málokoho, rozhodně ne fronty *tourists*, natož kupčíky a prodejní stánky. Český básník **Jiří Karásek ze Lvovic**, jehož poetika se k tomuto místu víže významně, nestal se – zaplať pánbu – značkou, obchodním logem, jako Kafka, jeho židovský současník...

Židovský hřbitov